

OIKEUSTIEDE

JURISPRUDENTIA

XL

2007

SUOMALAISEN LAKIMIESYHDISTYKSEN VUOSIKIRJA

Toimitusneuvosto

Pekka Vihervuori, puheenjohtaja

Antti Jokela

Matti Ilmari Niemi

Pekka Timonen

Toimittaja

Leena Halila

Tilausosoite

Suomalainen Lakimiesyhdistys

Kasarmikatu 23 A 17

00130 Helsinki

p. (09) 6120 300, f. (09) 604 668

sly@lakimies.org

www.lakimies.org

© 2007 kirjoittajat ja Suomalainen Lakimiesyhdistys

ISSN 0355-8215

ISBN 978-951-855-270-6

ISBN 978-951-855-731-2 (verkkokirja)

Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2007

Toimitusneuvoston saatesanat

Kun Oikeustiede–Jurisprudentia-vuosikirjasta nyt ilmestyy jo neljäskymmenes nide, toimitusneuvosto halusi kysyä vuosikirjan ensimmäiseltä ja pitkäaikaiselta päätoimittajalta, professori Aulis Aarniolta, miksi vuosikirja aikanaan perustettiin. Aarnio toi vastauksessaan kyselyymme esiin useita rinnakkaisia syitä, joiden valossa voi myös arvioida sekä alkuperäisten tavoitteiden toteutumista että vuosikirjan nykyistä roolia.

Keskeinen syy tuntuisi olleen yksinkertaisesti tarve löytää julkaisukanava tieteellisille tutkielmille, jotka olivat toisaalta liian laajoja Lakimies-lehden ja toisaalta liian suppeita itsenäisiksi monografioiksi. Lakimiehen toimituksellinen periaate oli tuolloin julkaista pituudeltaan enintään noin 25 sivun mittaisia kirjoituksia, ja tarve pidemmille kirjoituksille tuli kahdelta suunnalta. Ensiksikin yliopistolliset respiittityöt kaipasivat kanavaa, joka olisi kirjaa kevyempi mutta joka sallisi myös pitkäköjen, jopa 100 sivun mittaisten töiden julkitulon, ja toiseksi liseniaatintutkimusten taso oli vähitellen kohonnut sellaiseksi, että yliopistoilla keskusteltiin hyvien liseniaatintöiden julkistamisesta ja etsittiin siihen sopivaa julkaisukanavaa.

Sama ajatus oli jo joitakin vuosia ennen vuosikirjan perustamista nostettu esiin Lakimies-lehden toimituksen taholta. Lakimiehen tuolloinen päätoimittaja Jouko Halila ehdotti Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen oman aikauskirjan perustamista jo SLY:n 70-vuotisjuhlavuotena 1968 lehden juhlanumerossa, joten ajatus vuosikirjasta oli yhdistyksen sisällä entuudestaan tuttu. Vuosikirjan perustamispäätöstä varmaankin edisti se, että sen tarve tuotiin esiin sekä varttuneiden tieteenharjoittajien että nuoremman polven tutkijoiden taholta.

Tuolloin Suomalaisella Lakimiesyhdistyksellä oli hyvin selkeästi johtava rooli oikeustieteen kustantajana. Aikanaan väitöskirjojakin kustantanut WSOY ei enää ollut kiinnostunut niistäkään, saati nyt puheena olevan kaltaisesta selkeästi tieteellisin tavoittein rakentuvasta julkaisusta. Silloinen Lakimiesliitto oli keskittynyt Suomen Laki -teosten julkaisemiseen ja sen

muu kustannustoiminta oli vielä vaatimatonta. Valtion painatuskeskus (nykyinen Edita) ei vielä ollut kustantaja vaan nimenomaan painatuskeskus. Yliopistojen julkaisusarjoja, jotka sittemmin ovat mahdollistaneet erilaisten artikkelin ja ”perinteisen kirjan” väliin sijoittuvien julkaisumuotojen kehittymisen, ei vielä tunnettu. Lisäksi ero kirjapainoa edellyttävän kustantamisen ja – nykykatsannossa sangen pienimuotoisen – monistamisen välillä oli varsin selvä, eikä painettua ja monistettua voinut edes verrata toisiinsa.

Tällaiseen ympäristöön Oikeustiede–Jurisprudentia-vuosikirja siis syntyi. Sitä idulle laitettaessa katsottiin, että kirjamuoto tulisi edelleen säilyttää vaativampien töiden julkaisumuotona. Samalla pyrittiin luomaan pohjoismaiset standardit tavoitettava julkaisu, jolla olisi riittävä arvovalta uusien päämäärien saavuttamiseksi. Tässä on epäilyksittä onnistuttu ja vuosikirja on alusta alkaen sekä rikastuttanut suomalaista oikeustieteellistä julkaisutoimintaa että pitänyt yllä yhtenäistä ja laadukasta julkaisustandardia. Vuosikirjan asema oikeustieteellisen julkaisemisen kentässä on toki muuttunut sekä kustantajien määrän kasvun että kirjapaino- ja monistustekniikan kehityksen myötä, mutta vaihtoehtoista ”laajojen, tieteellisesti korkeatasoisten kirjoitusten” julkaisijaa ei käytännössä vieläkään ole. Opinnäytetöiden laajuuden kasvun ja laatuvaatimusten kiristymisen myötä lisensiaatin tutkimuksia julkaistaan nykyisin verraten usein itsenäisinä teoksinkin ja vuosikirjaan on toisaalta otettu korkeatasoisia kandidaattitutkielmia tai niistä muokattuja artikkeleita. Kohta neljäkymmentä vuotta sitten muotoillut lähökohdat ovat kuitenkin kestäneet varsin hyvin sekä aikaa että toimintaympäristön muutoksia.

Historiallisessa katsauksessa on tapana kysyä, kenen ideasta ja kenen toimesta hankkeeseen ryhdyttiin. Aarnio korosti toimitusneuvostolle, että idea ei ollut yhdenkään yksityisen henkilön, vaan syntyi sen aikaisten nuorten tutkijoiden keskuudessa kollektiivisesti ja että hän ”joutui (jopa halusi) asian puuhemieheksi”. Julkilausuttu ehdotus SLY:n oman vuosikirjan perustamisesta tuli joka tapauksessa Jouko Halilalta, ja on varmaankin perusteltua sanoa, että hanketta edistivät useat eri syistä samaa asiaa ajaneet toimijat. Käytännössä vuosikirjan joka tapauksessa tekivät mahdolliseksi ja sen standardin sekä määrittelivät että vakiinnuttivat julkaisun ensimmäinen päätoimittaja ja toimitussihteeri: silloinen Helsingin yliopiston siviilioikeuden professori Aulis Aarnio ja saman viran nykyinen haltija Urpo Kangas, joista Aarnio toimi pitkään päätoimittajana, Kangas ensin toimitussihteerinä ja heti sen jatkoksi vielä melkoisen rupeaman päätoimittajana. Sittemmin toimituksen organisointia on uudistettu, mutta vuosikirjan sisältö ja toimitukselliset linjaukset seurailevat edelleen Aarnion ja Kankaan viitoittamia polkuja.

Vuosikirjan niteen XL ilmestyessä toimitusneuvosto kiittää Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen puolesta kaikkia Oikeustiede–Jurisprudentia-vuosikirjan tekemiseen vuosien varrella eri rooleissa osallistuneita.